

ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DE NIVELUL AL DOILEA ÎN ORGANIZAREA ȘI GESTIONAREA SERVICIILOR PUBLICE

SECOND-TIER LOCAL GOVERNMENT'S ROLE IN PUBLIC SERVICES ORGANIZATION AND MANAGEMENT

DOI: 10.5281/zenodo.3874836

CZU: 352:351(478)

Violeta TINCU,
doctor, conferențiar universitar interimar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The paper's author analyzes second-tier local government's role in public services organization and management, based on latest legislation amendments and available scientific publications. The need for such an analysis is founded on the evidence that the absolute majority of publications addressing the issue of public administration's delivery mission are focused on first-tier local government, while shadowing the role of second-tier local government on the matter. However, giving the public services regionalization, this role will continuously grow in importance and subsequently will need an adequate analysis. Thus, the paper's author studies the role of district local government authorities, the role of municipal authorities, and the role of Gagauz autonomous authorities in the public services organization. Finally, the author analyzes the role of second-tier local government in both direct and delegated management of public services.

Keywords: *role, second-tier local government, second-tier local government authorities, district public services, municipal public services, organization, direct management, indirect (delegated) management.*

REZUMAT

În prezentul articol autorul analizează rolul administrației publice locale de nivelul al doilea în organizarea și gestionarea serviciilor publice, în baza ultimelor modificări ale legislației și a publicațiilor științifice disponibile. Necesitatea unei asemenea analize reiese din argumentul că majoritatea absolută a publicațiilor dedicate problematicei misiunii prestatoare a administrației publice locale se concentrează pe administrația publică locală de nivelul întâi, lăsând oarecum în umbră rolul administrației publice locale de nivelul doi. În condițiile regionalizării serviciilor publice, însă, acest rol va deveni deosebit de important, necesitând, în consecință, un studiu pe măsură. Astfel, autorul studiază rolul administrației publice locale din raioane, din municipiile Chișinău și Bălți, precum și din autonomia găgăuză în organizarea serviciilor publice, precum și rolul autorităților administrației publice de nivel doi în gestiunea directă și delegată a serviciilor publice.

Cuvinte-cheie: *rol, administrație publică locală de nivelul doi, autorități ale administrației publice locale de nivelul al doilea, servicii publice raionale, servicii publice municipale, organizare, gestionare directă, gestionare indirectă (delegată).*

Rolul administrației publice locale de nivelul doi în organizarea și gestionarea serviciilor publice este o problemă de cercetare insuficient studiată în Republica Moldova. Majoritatea cercetărilor teoretice din țara noastră sunt dedicate și studiază în special rolul administrației publice locale de nivelul unu, abordând mai puțin aspectele ce țin de administrația publică locală de nivelul doi. Astfel, studiind rolul administrației publice locale în gestiunea directă a serviciilor publice, în parteneriatul public-privat, în cazul concesiunii serviciilor publice – toate cercetările sunt focusate pe administrația publică locală de nivelul unu – consiliul local și primarul localității.

În condițiile regionalizării serviciilor publice, însă, tot mai pronunțat va deveni însă rolul autorităților administrației publice locale de nivelul doi. Acesta a și fost motivul pentru alegerea anume a acestei teme pentru cercetarea științifică.

Potrivit legislației în vigoare, prin *autorități ale administrației publice locale de nivelul al doilea înțelegem acele autorități publice, luate în ansamblu, care sunt constituite și activează pe teritoriul raionului, municipiului Chișinău, municipiului Bălți, unității teritoriale autonome cu statut juridic special* pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației unității administrativ-teritoriale respective [4, art. 1]. Vom studia astfel rolul acestor autorități în organizarea și gestionarea serviciilor publice, pornind mai întâi de toate de la prevederile legale și, acolo unde va fi posibil, vom continua cu sinteza unor cercetări în domeniu.

În acest sens, este logic să începem cu domeniile de competență ale autorităților administrației publice locale de nivelul doi.

Potrivit Legii descentralizării administrative a Republicii Moldova, „Pentru autoritățile publice locale de nivelul al

doilea se stabilesc următoarele domenii proprii de activitate [5, art. 4]:

a) administrarea bunurilor din domeniile public și privat ale raionului;

b) planificarea și administrarea lucrărilor de construcție, întreținere și gestionare a unor obiective publice de interes raional;

c) construcția, administrarea și repararea drumurilor de interes raional;

d) organizarea transportului auto de călători, administrarea autogărilor și stațiilor auto de interes raional;

e) stabilirea unui cadru general pentru amenajarea teritoriului la nivelul de raion și protecția pădurilor de interes raional;

f) susținerea și stimularea inițiativelor privind dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;

g) elaborarea și implementarea proiectelor de construcție a gazoductelor interurbane (inclusiv a gazoductelor de presiune medie), a altor obiective termoelectrice cu destinație locală;

g1) întreținerea instituțiilor de învățământ;

h) administrarea instituțiilor de cultură, turism și sport de interes raional, alte activități cu caracter cultural și sportiv de interes raional;

i) administrarea întreprinderilor municipale de interes raional;

j) administrarea unităților de asistență socială de interes raional;

k) dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calității serviciilor sociale;

l) contribuirea, în condițiile legii, la protejarea patrimoniului cultural și a monumentelor de for public de pe teritoriul administrat.

m) asigurarea accesului populației la serviciile de bibliotecă pe teritoriul administrat [5, art. 4].”

Analizând lista de mai sus, putem ob-

serva că în esență autoritățile administrației publice de nivelul doi au în responsabilitatea lor anumite categorii specifice de servicii publice, pe care nu le observăm la nivelul unu, și anume – transportul auto de interes raional, asistența socială de interes raional, serviciile culturale și de agrement de interes raional, întreținerea spațiilor verzi de interes raional, termoficarea (prin intermediul gazificării) etc.

Următorul pas logic este să urmărim cum se reflectă aceste domenii de activitate în atribuțiile autorităților administrației publice locale de nivelul doi. În acest sens, vom apela la prevederile Legii privind administrația publică locală nr. 436/2006.

Articolul 73 al acestei legi - „Organizarea serviciilor publice locale” prevede la alineatul unu: „Serviciile publice locale, municipale și raionale se instituie, respectiv, de către consiliul local, municipal și raional la propunerea primarului, primarului general și a președintelui de raion în domeniile proprii de activitate ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și al doilea, în limitele mijloacelor financiare disponibile [4, art. 73]”. În ceea ce privește nemijlocit responsabilitățile fiecărei autorități, le vom evidenția în cele ce urmează.

Rolul autorităților administrației publice locale din raion în organizarea serviciilor publice. Potrivit legislației în vigoare, consiliul raional [4, art. 43]:

- decide, în condițiile legii și în limitele competenței sale, organizarea serviciilor publice de interes raional și/sau regional și aprobă tarifele la serviciile cu plată prestate de acestea;

- aprobă programe de dezvoltare a serviciilor sociale, conform necesităților raionului, și identifică sursele financiare necesare;

- asigură, susține și dezvoltă serviciile

de bibliotecă pe teritoriul administrat.

La rândul său, președintele raionului exercită următoarele atribuții de bază în domeniul care ne interesează:

- asigură elaborarea studiilor de fezabilitate și propune spre aprobare listele bunurilor și serviciilor publice de interes raional pentru realizarea proiectelor de parteneriat public-privat; asigură monitorizarea și controlul realizării proiectelor de parteneriat public-privat;

- conduce, coordonează și controlează activitatea serviciilor publice descentralizate (adică înființate de autoritățile administrației publice locale – n.n.) ale consiliului raional;

- organizează examinarea necesităților raionului în privința tipurilor de servicii sociale, propune spre aprobare consiliului raional, conform necesităților stabilite, programul de dezvoltare a serviciilor sociale;

- elaborează, conform necesităților stabilite, proiectele programelor de dezvoltare a serviciilor sociale;

- prezintă, la solicitarea consiliului raional, informații despre activitatea sa și a serviciilor publice din subordine [4, art. 53].

Analizând prevederile de mai sus, putem trage câteva concluzii.

1) Autoritatea deliberativă (consiliul local) înființează serviciile publice de interes raional și stabilește tarifele la acestea, iar autoritatea executivă (președintele raionului) asigură conducerea și monitorizarea generală a acestora, deși evident managementul propriu-zis se exercită de șefii (managerii) acestor servicii.

2) Legiuitorul a evidențiat doar unele categorii de servicii care devin responsabilitatea autorităților raionului, în special serviciile culturale și sociale, fără să se concentreze pe alte servicii publice. Motivul este, considerăm, că alte categorii de servicii publice (de exemplu, serviciile

de gospodărie comunală, de apă și de canalizare) își au propriile legi speciale de reglementare.

Rolul autorităților administrației publice locale din municipiul Chișinău în organizarea serviciilor publice. Potrivit autorului Ion Paladi, administrația publică locală din municipiul Chișinău este responsabilă pentru:

- supravegherea serviciilor municipale;
 - infrastructură;
 - întreținerea zonelor naturale protejate, reglementarea utilizării pădurilor și apelor;
 - învățământ, cultură și sport;
 - distribuția anumitor tipuri de asistență socială pentru săraci și persoane defavorizate;
 - menținerea ordinii publice;
 - reglementarea construcțiilor;
 - înregistrarea căsătoriilor;
 - elaborarea unui plan de dezvoltare teritorială;
 - elaborarea și acceptarea unui buget anual;
 - raportarea despre activitatea lor etc.
- [9, p. 195].

Parțial aceste responsabilități sunt reflectate în Legea 136/2016 privind statutul municipiului Chișinău. Astfel, potrivit acestei legi, „Consiliul municipal are dreptul, la propunerea primarului general, să organizeze servicii publice în teritoriul municipiului în domeniile de activitate descentralizate stabilite, potrivit specificului și necesităților, în condițiile legii și în limita mijloacelor financiare disponibile” [7, art. 25].

Totodată, aceste servicii publice trebuie să țină cont în activitate de deciziile luate de autoritățile administrației publice ale municipiului. Ele sunt responsabile în fața acestor organe de executarea sarcinilor ce le revin [8, p. 137].

Potrivit Legii 136/2016, *consiliul municipal Chișinău* [7, art. 6]:

– decide organizarea serviciilor publice de interes municipal, asigură buna lor funcționare și aprobă tarifele la serviciile cu plată prestate de acestea;

– decide înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor publice (inclusiv a instituțiilor social-culturale și instituțiilor de binefacere) de interes local și/sau municipal, a întreprinderilor municipale;

– decide asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale, inclusiv din străinătate, pentru realizarea servicii de interes public,

– colaborează cu consiliile orășenești și satești (comunale) din componența municipiului în vederea funcționării serviciilor publice de interes municipal;

– decide, în condițiile legii, concesionarea serviciilor publice de interes municipal.

La rândul său, *Primarul general de Chișinău* [7, art. 15]:

– numește, modifică, suspendă și încetează raporturile de serviciu cu conducătorii de servicii publice;

– propune consiliului municipal schema de organizare și condițiile de prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală, ia măsuri pentru buna funcționare a serviciilor respective;

– conduce, coordonează și controlează activitatea serviciilor publice municipale;

– asigură elaborarea studiilor de fezabilitate și propune spre aprobare listele serviciilor de interes public municipal pentru realizarea proiectelor de parteneriat public-privat; asigură monitorizarea și controlul realizării proiectelor de parteneriat public-privat;

– este coordonator al serviciilor publice descentralizate (adică înființate de autoritățile administrației publice locale – n. n.) din cadrul municipiului;

– colaborează cu primarii orașelor și satelor (comunelor) din componența municipiului în vederea funcționării serviciilor

publice de interes municipal [7, art. 15].

Totodată, rolul autorităților municipale diferă în cazul gestiunii directe și a celei indirecte (delegate) a serviciilor publice. Astfel, potrivit cercetătorului Elena Triboi, „Unele servicii din municipiu, precum ar fi aprovizionarea cu apă, deszăpezirea sau salubritatea, sunt gestionate direct prin intermediul întreprinderilor municipale și regiilor, alte servicii publice, precum ar fi transportul cu microbuze, sunt delegate operatorilor privați” [10, p. 263]. Evident, rolul autorităților municipale este mai puțin pronunțat în cazul gestiunii delegate, dar oricum rămâne deosebit de important.

Mai mult decât atât, analizând rolul autorităților municipale prin prisma prevederilor legislației, observăm că în general acestea sunt delimitate – înființarea și reglementarea activității țin de autoritatea deliberativă municipală (consiliul), iar conducerea, coordonarea și controlul – de cea executivă, adică primarul municipiului. Totodată, putem repera și o anumită dublare a responsabilităților autorităților deliberative și executive, și anume:

- Consiliul municipal Chișinău - *asigură buna funcționare* a serviciilor publice de interes municipal (art. 6 al. (a) a Legii 136/2016);

- Primarul general de Chișinău - *ia măsuri pentru buna funcționare* a serviciilor publice (art. 15 al. (d) a Legii 136/2016);

- Consiliul municipal Chișinău - *coordonează activitatea* consiliilor unităților administrativ-teritoriale din componența municipiului în vederea prestării serviciilor publice de interes municipal (art. 57 al. (1) a Legii nr. 436/2006);

- Primarul general de Chișinău - *colaborează* cu primarii orașelor și satelor (comunelor) din componența municipiului în vederea funcționării serviciilor publice de interes municipal (art. 15 al. (a) a Legii 136/2016).

Evident, cunoaștem bine situația deja devenită clasică în Republica Moldova – când mai mulți răspund de același lucru, nu răspunde de fapt nimeni. Considerăm deci necesară concretizarea și delimitarea acestor responsabilități în legislație. Cel mai bun model este cel deja stabilit:

- autoritatea deliberativă – înființează, stabilește normele și tarifele, desființează serviciile publice;

- autoritatea executivă – conduce, coordonează, controlează, asigură buna funcționare a serviciilor publice, precum și informează autoritatea deliberativă despre starea acestora.

În ceea ce privește pretorii municipiului, deși aceștia sunt demnitari publici și nu autorități locale, legea oricum le oferă un anumit rol ce ține de asigurarea bunei funcționări a serviciilor publice municipale. Astfel, conform Legii 136/2016, putem evidenția și rolul pretorului, concretizat prin atribuțiile acestuia. Astfel, pretorul „audiază rapoartele și informațiile conducătorilor serviciilor publice, ai instituțiilor publice municipale din sector și ai întreprinderilor municipale care prestează în sector servicii sau lucrări de interes municipal” [7, art. 21].

Rolul autorităților administrației publice locale din municipiul Bălți în organizarea serviciilor publice. În absența (la momentul elaborării prezentului articol) a unei legi organice care să reglementeze statutul municipiului Bălți, nu putem studia rolul administrației publice locale a municipiului dat decât făcând referire la Legea generală – Legea 436/2006 privind administrația publică locală, care reflectă doar responsabilitățile autorității deliberative, stipulând atât: „Consiliul municipal Bălți coordonează activitatea consiliilor unităților administrativ-teritoriale din componența municipiului în vederea prestării serviciilor publice de interes municipal” [4, art. 592].

Rolul autorităților administrației publice locale din unitatea teritorială autonomă cu statut special (Găgăuzia, Gagauz-Yeri) în organizarea serviciilor publice. Deși din 2017, la insistența autorităților din unitatea teritorială autonomă (UTA), Găgăuzia a fost exclusă din lista unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi din Republica Moldova, prevăzută în Legea privind organizarea administrativ - teritorială a Republicii Moldova, nr. 764-XV din 27.12.2001, totuși autoritățile unității teritoriale autonome cu statut juridic special mai sunt încă incluse (la momentul elaborării articolului) în lista autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea prevăzute în art. 1 a Legii 436/2006 privind administrația publică locală, motiv din care am și optat să reflectăm și rolul autorităților din autonomia găgăuză în organizarea și gestionarea serviciilor publice.

Astfel, analiza legislației în vigoare ne permite să depistăm că absolut toate autoritățile administrației publice de orice nivel din UTA Găgăuzia dispun de anumite responsabilități în ceea ce privește organizarea și gestiunea serviciilor publice pentru cetățeni, după cum urmează:

- Adunarea Populară a Găgăuziei – adoptă legi în domeniul gospodăriei comunal-locative, serviciilor educaționale, culturale, de sănătate etc. [12, p. 7];

- Comitetul executiv al Găgăuziei – asigură condițiile social-economice, creează baza tehnico-materială și fonduri speciale pentru înființarea și menținerea serviciilor publice [12, p. 26];

- Autoritățile administrației publice locale din raioane (dolay) aprobă planurile de activitate a serviciilor publice amplasate pe teritoriul dolay-ului, exercită controlul asupra executării acestora, [12, p. 39], precum și dispun de importante atribuții în ceea ce privește serviciile de asigurare cu energie electrică, termică,

asigurare cu apă, salubritate, spații verzi etc. [12, p. 38];

- Autoritățile administrației publice locale din sate (comune) și orașe dispun de atribuții în domeniul organizării și gestionării serviciilor publice care în mare măsură coincid cu cele ale autorităților din Republica Moldova. Totodată, potrivit art. 58 a Legii locale privind autoritățile administrației publice locale din Găgăuzia, „Serviciile publice locale se înființează de consiliul local la propunerea primarului pentru a asigura administrarea domeniilor locale și dezvoltarea social-culturală a teritoriului, ținându-se cont de specificul necesităților locale și în limitele resurselor financiare disponibile.” [11, art. 58 al. (1)].

Finalizând această analiză a rolului autorităților administrației publice locale de nivelul doi în organizarea serviciilor publice prin prisma legilor generale și speciale existente, nu putem să trecem cu vederea și responsabilitățile acestor autorități în gestionarea serviciilor publice.

Rolul autorităților administrației publice locale de nivelul doi în gestionarea serviciilor publice. Ne vom referi aici atât la rolul acestor autorități în gestionarea directă a serviciilor publice, cât și în gestionarea indirectă (delegată) a acestora, care, potrivit legislației naționale, poate îmbrăca forma concesiunii sau parteneriatului public-privat.

Rolul autorităților administrației publice locale de nivelul doi în gestionarea directă a serviciilor publice. Potrivit Legii 1402/2002 a serviciilor publice de gospodărie comunală, autoritățile administrației publice locale pot înființa operatori de servicii publice de interes local și, respectiv, raional, în funcție de raza teritorială în care acționează [1, art. 23, al. (1)].

Prin operator se înțelege orice „persoană juridică care dispune, dirijează,

exploatează și întreține un sistem public de gospodărie comunală și furnizează consumatorilor servicii publice de gospodărie comunală în baza unui contract” [1, art. 2].

Totodată, operatorii care furnizează/prestează servicii la nivel de regiune, raion, municipiu se înființează în condițiile legii pentru următoarele activități:

- a) construirea, exploatarea, întreținerea și modernizarea drumurilor și podurilor de interes regional, raional, municipal;
- b) alimentarea cu apă, evacuarea și epurarea apelor uzate și pluviale;
- c) alimentarea cu energie termică;
- d) salubritatea, înverzirea localităților;
- e) transportul de persoane, inclusiv de elevi, între localități [1, art. 23, al. (3)].

Rolul autorităților administrației publice locale de nivelul doi în gestiunea indirectă (delegată) a serviciilor publice. În cazul parteneriatului public-privat, potrivit Legii 179/2009 privind parteneriatul public-privat, de competența consiliului raional țin [3, art. 15, al. (1)]:

- aprobarea listei serviciilor de interes public propuse pentru parteneriat public-privat;
- aprobarea obiectivelor și a condițiilor parteneriatului public-privat, a cerințelor generale privind selectarea partenerului privat;
- desemnarea membrilor comisiilor de selectare a partenerului privat;
- aprobarea proiectelor contractelor de parteneriat public-privat;
- aprobarea tarifelor la serviciile publice de gospodărie comunală transmise în parteneriat public-privat.

De competența președintelui raionului țin:

- semnarea contractelor de parteneriat public-privat în forma negociată și expedierea în adresa Agenției a copiilor acestora pentru a fi luate la evidență;
- asigurarea monitorizării și controlului

realizării proiectelor de parteneriat public-privat în raza unității administrativ-teritoriale respective [3, art. 15, al. (2)].

În cazul concesiunii serviciilor publice, potrivit Legii 534/1995 cu privire la concesiuni, de competența consiliului raional țin [2, art. 7, al. (5)]:

- aprobarea listei serviciilor de interes public propuse pentru concesionare;
- aprobarea obiectivelor și a condițiilor concesiunii, a cerințelor generale privind selectarea concesionarilor;
- desemnarea membrilor comisiilor de selectare a concesionarilor;
- aprobarea proiectului contractelor de concesiune în forma negociată.

De competența președintelui raionului țin [2, art. 7, al. (6)]:

- semnarea contractelor de concesiune în forma negociată și expedierea în adresa Agenției a unei copii pentru a fi luate la evidență;
- asigurarea monitorizării și controlului asupra realizării contractelor de concesiune;
- eliberarea certificatelor de urbanism pentru obiectele supuse concesiunii, în cazurile prevăzute de lege;
- asigurarea elaborării studiilor de fezabilitate.

Analizând prevederile legale ce țin de gestiunea indirectă (delegată) a serviciilor publice, putem observa că decizia finală privind delegarea de gestiune este luată de autoritatea deliberativă, care o ia evident în urma unor discuții și dezbateri, iar cadrul general de asigurare a delegării de gestiune (documentația aferentă, studiile de fezabilitate, semnarea contractelor etc.) devine responsabilitatea autorității executive a administrației publice locale de nivelul doi.

În concluzie, putem observa că autoritățile administrației publice de nivelul doi au în responsabilitatea lor anumite categorii specifice de servicii publice, pe

care nu le observăm la nivelul unu, și anume – transportul auto de interes raional, asistența socială de interes raional, serviciile culturale și de agrement de interes raional, întreținerea spațiilor verzi de interes raional etc. În consecință, aceste autorități exercită un rol specific în organizarea și gestionarea serviciilor publice. Acest rol, deși nu a fost reflectat pe deplin în literatura de specialitate, este stipulat destul de clar în legislație. Totodată, menționăm că, în genere, indiferent dacă vorbim de autorități ale administrației publice la nivel de raion, municipiu Chișinău sau Bălți, sau unitate teritorial auto-

nomă, este reglementat după principiile general recunoscute – de competența autorităților deliberative ține înființarea, stabilirea normelor și tarifelor, la necesitate – desființarea serviciilor, iar de competența autorităților executive – conducerea, coordonarea, controlul activității acestora cu informarea respectivă a autorității deliberative. Totodată, menționăm că autoritățile administrației publice de nivelul doi oricum joacă un rol important în ceea ce privește serviciile publice, indiferent de forma de gestiune – directă sau delegată, deși în cazul gestiunii delegate acest rol este oarecum mai restrâns.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea Republicii Moldova a serviciilor publice de gospodărie comunală, nr. 1402-XV din 24.10.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.02.2003, nr. 14-17/49.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la concesiuni nr. 534-XIII din 13.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.11.1995, nr. 67/752.
3. Legea Republicii Moldova cu privire la parteneriatul public-privat nr.179-XVI din 10.07.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.09.2008, nr. 165-166/605.
4. Legea Republicii Moldova privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 09.03.2007, nr. 32-35/116.
5. Legea Republicii Moldova privind descentralizarea administrativă nr. 435-XVI din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.03.2007, nr. 29-31/91.
6. Legea Republicii Moldova privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri) nr. 344-XIII din 23.12.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.01.1995, nr. 3-4.
7. Legea Republicii Moldova privind statutul municipiului Chișinău nr. 136 din 17.06.2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 06.09.2016, nr. 306-313.
8. Nemerenco V. Administrația municipiului Chișinău. Model european. Chișinău, Prut Internațional, 2009, 238 p.
9. Paladi I. Reforma serviciilor publice, orientarea spre cetățean. În: Formarea funcționarilor publici și rolul lor în realizarea reformelor administrației publice. Materialele Conferinței internaționale din 19 mai 1998. Chișinău, Academia de Administrare Publică, 1998, p.193-197.
10. Tincu V., Triboi E. Organizarea și gestionarea serviciilor publice locale în municipiul Chișinău În: Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Materiale ale Conferinței științifice internaționale din 1 martie 2019. Chișinău, Academia de Administrare Publică, 2019, p. 260-263.
11. Местный закон об органах местной публичной власти Гагаузии În: <http://>

halktoplushu.md/index.php/zakony-ato-gagauziya/921-ob-organakh-mestnoj-publichnoj-vlasti-gagauzii (vizitat pe 26.03.2020, 10:59:07).

12. Система органов публичного управления в АТО Гагаузия. Справочник. Chișinău, Academia de Administrare Publică, 2007, 200 p.

Prezentat: 27 martie 2020.

E-mail: tivioleta@mail.ru